

GRANSKNINGSHANDLING

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för del av fastigheten Hamnen 22:164 m.fl. (Norra hamnen, delområde 2) i Hamnen i Malmö

Innehållsförteckning

Kapitel 1 - Inledning	2
Hur samrådet bedrivits	2
Sammanfattning av samrådsredogörelsen	2
Kapitel 2 - Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden	3
Myndigheter	3
Kommunala och regionala organ	9
Övriga remissinstanser	20
Sakägare enligt fastighetsförteckning	21
Övriga, ej sakägare	21
Kapitel 3 – Miljöpåverkan	21
Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen	21
Kapitel 4 - Sammanfattning av ändringar efter samrådet	23

Kapitel 1 - Inledning

Hur samrådet bedrivits

Stadsbyggnadsnämnden tog beslut om samråd den 17 oktober 2019.

Samrådstiden var 25 oktober 2019 – 29 november 2020. Planförslaget skickades för samråd till remissinstanser och sakägare. Planförslaget var tillgängligt för kännedom på www.malmo.se samt i stadshusets foajé.

Sammanfattning av samrådsredogörelsen

Nedan följer de huvudsakliga frågor som kommit upp i samrådet.

- Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning.
- Planens påverkan på Natura 2000 områdena och skyddade arter.
- Kumulativa effekterna av planförslaget.
- Klimatpåverkan.
- Dagvattenhanteringen inom område.
- Påverkan på vattenkvaliteten.
- Naturområdets placering av avgränsning.
- Förorenad mark.
- Konsekvenser från vindkraftverken.

Kapitel 2 - Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Följande sammanställning redovisar synpunkter som har kommit in under samrådet. Personnamn anges inte. Stadsbyggnadskontorets kommentarer redovisas i kursiv stil.

Myndigheter

Länsstyrelsen, diarienummer SBN-2018-1046-46 samt kompletterande yttrande med diarienummer SBN-2018-1046-51:

Följande synpunkter har koppling till Länsstyrelsens prövningsgrunder enligt 11 kap. plan- och bygglagen (2010:900).

Riksintressen

Riksintresse Totalförsvaret 3 kap. 9 § MB

Planförslaget möjliggör byggrätter för vindkraftverk på 175 meters höjd, samt tillåter att skorstenar, silobyggnader och dylikt får uppföras till en totalhöjd av 100 meter. Då detaljplanen medger byggrätter för objekt som är högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska Forsvarsmakten höras. Länsstyrelsen har med de aktuella planhandlingarna och nuvarande information ingen erinran utifrån riksintresse totalförsvaret.

Riksintresse Kommunikationer 3 kap. 8 § MB

Planområdet ligger inom riksintresse för hamn. Kommunen bedömer att planförslaget inte kommer att innebära en påtaglig skada på riksintresset. Länsstyrelsen delar denna bedömning men menar att planhandlingarna kan förtydligas med en redogörelse för vindkraftverkens påverkan på redan befintliga verksamheter i hamnen och deras miljötillstånd. **(1)**

Riksintresse Anspråk Natura 2000 Fågeldirektivet (SPA) 7 kap. 27 § MB och 4 kap. MB

Planområdet berörs av Natura 2000-områden – Lomma samt Löddeåns mynning, som utpekats enligt fågeldirektivet. I respektive bevarandeplan för aktuella Natura 2000-områden står i avsnittet ”Risk för skada” bland annat följande: ”Uppförande och drift av vindkraftverk – Påverkan på fåglar är ännu osäker, eventuellt kan flyttfåglars navigationsförmåga störas, och kollisionsrisk finnas. I fråga om häckande, rastande och födosökande fåglar kan vindkraftverk ha en skrämseleffekt”.

Länsstyrelsen anser att påverkan på Natura 2000 - områdena inte är tillräckligt behandlad i planhandlingarna.

Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. Detta gäller såväl åtgärder eller verksamheter som bedrivs inom som utanför området. Det är åtgärden eller verksamhetens påverkan på området som är avgörande för om tillstånd krävs eller inte. Enligt 6 kapitlet 20 § 1 punkten miljöbalken ska det alltid göras en specifik miljöbedömning vid prövning av Natura 2000-tillstånd. Detta innebär att en fullständig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas av sökanden. Arbetet med att ta fram en MKB ska föregås av ett samråd (avgränsningssamråd) med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda.

Oavsett om de planerade verksamheterna kommer att behöva tillstånd eller anmälan krävs prövning av Natura 2000 och artskydd (för mer information om artskyddet, se stycket under rubriken Skyddade arter). Skillnaden mellan tillstånd och anmälan är att i tillståndsprövning sker en samprövning, medan det i en anmälan prövas separat. **(2)**

Risk för översvämning, erosion

Planområdet är lågt beläget och de redan utfyllda delarna ligger på en höjd mellan + 1,9 m till + 3 meter. Av Länsstyrelsens granskningsyttrande till översiktsplanen framgår att Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse som ligger lägre än + 3,0 meter över havet riskerar att bli olämplig med avseende risken för översvämningar och erosion.

Planförslaget innehåller en bestämmelse om att markens höjd inte får understiga +3.0 meter (RH 2000). Undantag medges dock i anslutning till kustlinjen, vid kajer samt till angränsande planområden där höjden underskrids vid kajer samt vid angränsande planområden som har befintliga markhöjder lägre än +3.0 meter. Länsstyrelsen noterar att även dessa, lägre belägna områden, har en byggrätt enligt planförslaget. Länsstyrelsen menar att det genom planbestämmelser behöver säkerställas att föreslagna byggrätter inte översvämmas under bebyggelsens förväntade livslängd med hänsyn till effekterna av stigande havsnivå. De skyddsåtgärder som föreslås behöver preciseras, effektbeskrivas samt vara genomförbara.

(3)

Enligt planhandlingarna föreslås att dagvattnet tas om hand lokalt. Länsstyrelsen tolkar det som om VA huvudmannen inte ansvarar för fördröjning av dagvatten utan endast för ledningsnätet i gata. För att säkerställa fördröjning krävs planbestämmelser. Kommunen har en möjlighet att villkora lov och startbesked med att en viss tekniska anläggning ska ha kommit till stånd (PBL 4 kap 14§ pkt 1). De svackdiken som föreslås behöver stödjas av bestämmelserna i planen. Markområden för svackdiken behöver markeras i planen och höjdsättas. I de fall det behövs en gemensam anläggning för flera fastigheter för att ta hand om dagvatten behöver inrättandet av en gemensamhetsanläggning regleras genom anläggningslagen. **(4)**

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att kommunens bedömning är att ett genomförande av detaljplanen inte bedöms medföra någon risk för försvårande av att uppnå mål för miljö kvalitetsnormer för vatten. Kommunen grundar sitt ställningstagande på att det inom planområdet kommer att finnas svackdiken och ytor där dagvattnet kan samlas upp och renas innan det leds ut i havet. Det framgår inte av handlingarna hur åtgärderna säkerställs eller hur planförslaget påverkar vattenkvaliteten samt hur skyddsåtgärder bidrar till att miljö kvalitetsnormerna kan följas. Planförslaget behöver därför kompletteras med en sådan beskrivning. Länsstyrelsen menar att även utfyllnadens påverkan på vattenförekomsten behöver beskrivas då denna är en förutsättning för detaljplanen. **(5)**

Strandskydd

Kommunen har i plankartan infört en administrativ planbestämmelse om att strandskydd upphävs inom planområdet. Länsstyrelsen vill informera om att planområdet idag inte omfattas av strandskydd. **(6)**

Länsstyrelsens rådgivning

Betydande miljö påverkan och strategisk miljöbedömning

Kommunen har tidigare samrått med Länsstyrelsen angående bedömning av betydande miljö påverkan samt avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning. Utifrån aktuellt underlag delar Länsstyrelsen kommunens bedömning att ett genomförande av planförslaget kan antas medföra betydande miljö påverkan i den mening som avses i 6 kap. miljöbalken.

I Länsstyrelsens tidigare rådgivning i samband med avgränsningssamrådet 2019-04-11 påtalade Länsstyrelsen bland annat att kommunen i planhandlingarna behöver motivera varför utfyllnaden behöver ske på den aktuella platsen. **(7)** Länsstyrelsen uppmärksammade också

kommunen på behovet av mellankommunal samordning med Burlövs och Lomma kommun. **(8)** Vidare påtalades vikten av att säkerställa tillräckligt med ytor för åtgärder kopplade till naturvård och vattenhantering. **(9)** Utifrån innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen efterlyser Länsstyrelsen ett förtydligande kring hur den mellankommunala samordningen skett, samt vilka kumulativa effekter ett genomförande av detaljplanen kan antas leda till. **(10)** Planförslaget innefattar ett ca 35 200 m² stort naturområde i planområdets nordöstra del. Detta är tänkt att kompensera för den mark som tas i anspråk för industri och hamnändamål. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att detta område inte kompenserar för bortfallet av grund havsbotten. Förlusten av grunda bottnar försämrar bland annat ålgrässets förutsättningar. **(11)**

Angående de massor som planeras att användas vid utfyllnaden menar Länsstyrelsen att sänneringsbegrepp på land inte är tillämpliga för massor som placeras i vatten. Detta då bland annat spridningsrisken ser annorlunda ut. Angående de massor som använts vid tidigare utfyllnad så bör det förtydligas i planhandlingarna att dessa inte utgör ”rena massor” då de innehåller en viss föroreningsgrad som fastställts av tidigare vattendom. **(12)**

Fornlämningar

Det finns registrerade förlista fartyg och stenåldersboplatser utanför Malmö, därutöver finns ett stort mörkertal. Området ligger nära Sege ås förhistoriska mynning vilket ger området en mycket hög potential för boplatsläge. Området är så pass stort att ansökan till ingrepp i fornlämning måste komma in till kulturmiljöenheten innan något arbete genomförs i vattnet utanför hamnområdet. **(13)**

Skyddade arter

Länsstyrelsen anser att artskyddsfrågan inte är tillräckligt behandlad i planhandlingarna. Sökning i artportalen ger träffar på skyddade arter enligt artskyddsförordningen som bl a grönfläckig padda, ätlig groda, dvärgpipistrell, större brunfladdermus, gråskimrig fladdermus och gräsäl. Text är samtliga fladdermöss skyddade genom fridlysning i 4 § artskyddsförordningen. Enligt denna är det bland annat förbjudet att avsiktligt döda djur, avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder samt att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Utrymmet att lämna dispens från förbuden är ytterst begränsat. Länsstyrelsen vill även erinra om att vilda fåglar är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. **(14)**

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att det finns frågor som inte är tillräckligt utredda avseende Natura 2000, risk för översvämning, erosion och miljö kvalitetsnormer för vatten varför planförslaget kan komma att prövas utifrån 11 kap. 10-11 § PBL.

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Föreslagna verksamheter inom aktuell detaljplan motsvarar en markanvändning som idag finns i angränsande områden. Planområdets föreslagna markanvändning väntas inte påverka kringliggande verksamheter så som Copenbagen Malmö port (CMP) m fl. En utredning avseende risker kopplade till vindkraftsetableringen ”Risker med placering av vindkraftverk nära eller inom ett arbetsområde i Norra hamnen” togs fram av Pöyry 2013-10-22. Enligt utredningen är identifierade risker försumbar så länge som nödvändiga åtgärder vidtas. Hamnen bedriver idag en verksamhet som genererar buller (ekvivalent, maximalt och lågfrekvent). Utifrån vindkraftverkens placering och höjd väntas inte genererat buller från vindkraftverken överskrida redan genererat*

buller från hamnens verksamhet. I miljökonsekvensbeskrivningen har texten kompletterats under avsnittet "Övrig miljöpåverkan" och rubrikerna "risker och säkerhet" samt under avsnittet "Miljökonsekvenser" och rubriken "Påverkan från och på industri- och hamnverksamhet."

- 2. Prövning av Natura 2000 och artskydd krävs. Det kan finnas ett behov av tillstånd eller anmälan för de planerade verksamheterna, vilket har noterats i planbeskrivningen, under avsnittet "Genomförande", rubrik "Organisatoriska genomförandefrågor".*

För att studera de föreslagna vindkraftsverkens påverkan på Natura 2000-området togs utredningen Fåglar och Vindkraft i Malmö norra hamn fram av Leif Nilsson Ekologibuset, 2014-11-04 med ett tilläggsyttrande från 2019-09-18. Enligt utredningen från 2014 bedöms det inte föreligga någon risk för att de två planerade vindkraftverken skulle kunna innebära en negativ påverkan på fågelfaunan i Natura 2000 området. Utfyllnaden bedöms inte påverka storskaliga strömningsmönster eller påverka vattenomsättningen i Lommabukten, som är en utpekat skyddsvärd vattenmiljö. Ingen påverkan på de Natura 2000-områden eller naturreservat som finns här bedöms således ske. I miljökonsekvensbeskrivningen har texten utvecklats under avsnitten "Miljöpåverkan" och rubriken "Naturmiljö" underrubrik "Natura 2000" samt avsnittet "Övrig miljöpåverkan" och rubriken "buller".

- 3. Plankartan har kompletterats med en planbestämmelse att bebyggelse inom planområdet ska uppföras med ett färdigt golv på minst + 3,0 meter. Plushöjder har införts i plankartan för GATA på +3,0 meter för att säkra angöring och framkomlighet för utryckningsfordon. En 20,0 m bred markremsa längs med kajen har införts i plankartan och får endast utrustas med funktioner och utrustning för lastning och lossning av gods över kaj (kranar, transportörer och liknande).*

Planbeskrivningen har kompletterats med de nya planbestämmelserna och plushöjderna på GATA under avsnittet "Planförslag".

Eventuella skyddsåtgärder som kan behöva uppföras längs med kajkant ryms inom aktuella planbestämmelser och kommer att beaktas i genomförandeskedet.

- 4. Anslutning av nytt VA-ledningsnät som kan anslutas till befintligt ledningsnät i öster, kommer att vara beroende att marken höjdsätts på ett sätt som gör det möjligt. Enligt en övergripande bedömning av höjdsättningen av området väntas en del av området kunna anslutas till VA-nätet. Resterande delar (större delen av utfyllnadsområdet) kan antingen dagvattnet pumpas upp till VA-nätet eller avledas till Öresund efter rening dels i svackdiken (för allmän platsmark) dels inom fastigheten (enskilda verksamheter).*

För att lösa dagvattenhanteringen på allmän platsmark avsätts mark inom allmänna gator för att ge plats åt fördröjning och rening i form av svackdiken.

Sammanfattningsvis finns goda möjligheter inom planområdet för fördröjning och rening av dagvatten dels på allmän platsmark, dels på kvartersmark beroende på typ av verksamhet som etablerar sig i området. Östra delen av planområdet väntas kunna kopplas på befintligt VA-nät.

I planbeskrivningen har texten utvecklats under avsnittet "Planförslaget" underrubrik "Teknisk försörjning".

- 5. Vattenförekomsten Malmö hamnområdes ekologiska status har ett mindre strängt krav på grund av att den samhällsviktiga hamnverksamheten inte skulle kunna bedrivas i nuvarande omfattning, om de åtgärder som hade krävts för att uppnå god ekologisk status i vattenförekomsten hade utförts. Vattenförekomsten uppnår enligt myndigheternas senaste bedömning (år 2019) den fastställda normen måttlig ekologisk status. Beslutad miljökvalitetsnorm med avseende på kemisk ytvattenstatus uppnås inte i förekomsten.*

Sammantaget bedöms utfyllnaden inte försvåra för recipienten att upprätthålla beslutade miljö- kvalitetsnormer: måttlig ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus.

Hanteringen av dagvattnet inom planområdet är dimensionerande för påverkan av vattenföre- komsten. Aktuellt planområde utgör en mindre del i en större verksamhetsyta för hamn- och industriändamål i norra Malmö.

Sammanfattningsvis finns goda möjligheter inom planområdet för fördröjning och rening av dag- vatten dels på allmän platsmark, dels på kvartersmark beroende på typ av verksamhet som eta- blerar sig i området. Östra delen av planområdet väntas kunna kopplas på befintligt VA-nät, se även under punkt 5.

Sammantaget bedöms ett genomförande av detaljplanen inte medföra någon risk för försvårande av att uppnå ställda krav för miljökvalitetsnormer för vatten med vidtagna åtgärder. I miljökon- sekvensbeskrivningen har avsnittet "Vattenkvalitet" utvecklats.

6. *Områdets utbyggda delar av hamnen är av naturliga skäl inte tillgängliga. Strandskyddet som normalt gäller längs kuster, sjöar och vattendrag är sedan tidigare upphävt i Norra Hamnen. Kommunen uppfattar reglerna om områdesskydd som så att ett upphävt strandskydd enligt reg- lerna om områdesskydd i miljöbalken återinträder när ett planlagt område planläggs på nytt el- ler om detaljplanen upphävs. Av denna anledning måste alltså utbyggnaden enligt planförslaget åter igen prövas mot strandskyddsbestämmelserna.*
7. *Malmö hamn är det enda område utmed Malmös kustlinje, som utgör ett större hamn- och verk- sambetsområde, och som av den anledningen är aktuellt för en utbyggnad. Det är också den lo- kalisering som ger minst miljökonsekvenser. Alla befintliga logistiklösningar av efterfrågad typ är knutna till detta område. Som alternativ till huvudalternativets lokalisering, studerades även möjligheten att utöka hamn- och verksamhetsområdet norrut. Utifrån de olika alternativen och nollalternativet ansågs huvudalternativet (alternativ 1) vara det mest fördelaktiga. Lokalise- ringsalternativet har utvecklats under miljökonsekvensbeskrivning under avsnittet "Alternativ" samt planbeskrivningen under avsnittet "Planeringsförutsättningar", rubrik "Bakgrund och or- ganisation" underrubrik "Motiv för planläggning".*
8. *Angränsande kommuner har delgivits planhandlingar i anslutning till samrådsskedet och har därmed även fått tillfälle att yttra sig vilket även framgår av miljökonsekvensbeskrivningen och samrådsredogörelsen.*
9. *Ytor för naturvård har möjliggjorts genom att en del av ytan inom planområdet har planlagts för användningen "Natur". Ytor för uppsamling, fördröjning och rening av dagvatten ryms inom gällande användning och planbestämmelser i plankartan, se vidare i planbeskrivningen under avsnittet "Konsekvenser" rubrik "Teknisk försörjning", underrubrik "Dagvatten".*
10. *Angränsande kommuner har delgivits planhandlingar i anslutning till samrådsskedet och har därmed även fått tillfälle att yttra sig vilket även framgår av miljökonsekvensbeskrivningen och samrådsredogörelsen.
Planområdets omfattning är en avgränsad del i ett större sammanhang av hamn- och industri- verksamhet i området. De kumulativa effekterna av själva planförslaget som prövas i denna de- taljplan väntas inte bli större än de effekter som konsekvensbeskrivs i planhandlingarna och i den pågående tillståndsansökan för utfyllnaden. Sammantaget får konsekvensbeskrivningen av planförslaget och utfyllnaden anses vara acceptabla även i ett större sammanhang.
Avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivning har gjorts i samråd med länsstyrelsen.*
11. *En mindre del av vattenytan tas i anspråk för utfyllnad i ett område som idag tas i anspråk för hamn- och industriverksamhet. Förlusten av ålgräs genom utfyllnaden är tänkt att ske genom*

ekonomisk kompensation och hanteras inom processen för tillståndsansökan. Denna kompensation berör inte området NATUR inom planområdet. Det finns en pågående process med att upprätta tillståndsansökan för utfyllnaden. Markägaren ansvarar för denna process, inklusive arbetet med MKB för verksamheten. Med hänvisning till ovanstående och 6 kap 13§ miljöbalken berör därför planhandlingarna inte frågan om utfyllnad i havet ytterligare.

12. *Befintligt markområde är utfyllt med massor från Citytunnelarbetet som ska motsvara nivåer motsvarande mellan känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM) för markanvändningens ändamål. Tidigare markundersökningar i angränsande fastigheter Tjockoljan 1 och Verkö 5 visade båda på nivåer under MKM. En kompletterande markmiljöundersökning kommer att påbörjas för området i anslutning till vallen längs med befintlig kajkant. Miljökonsekvensbeskrivningen har under avsnittet "Övrig miljöpåverkan", utvecklats och även kompletterats med ett förtydligande om saneringsbegrepp på land inte är tillämpliga för massor som placeras i vatten. Detta då bland annat spridningsrisken ser annorlunda ut.*
13. *Planbeskrivningen har kompletterats under avsnittet "Konsekvenser", rubrik "Konsekvenser för miljö och hälsa" att ansökan till ingrepp i fornlämning måste komma in till kulturmiljöenheten innan något arbete genomförs i vattnet utanför hamnområdet".*
14. *En sökning på aktuellt planområde i artportalen ger inga träffar för de arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Även större delen av utfyllnadsområdet som gränsar till planområdet i öster har fyllt ut för inte så lång tid sedan och antagandet får göras att inga arter har hunnit etablera sig på platsen på så kort tid, se vidare i miljökonsekvensbeskrivningen under avsnittet "Miljökonsekvenser" rubrik "Naturmiljö" underrubrik "Skyddade arter".*

Försvarsmakten, diarienummer SBN-2018-1046-50:

Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

Trafikverket, diarienummer SBN-2018-1046-39:

Trafikverket ser positivt på att planen möjliggör järnvägsanknuten verksamhet och intermodala lösningar. Vi vill även uppmana Malmö stad att studera huruvida kollektivtrafik vattenvägen kan vara en möjlighet att försörja området med persontransporter.

Detaljplanen medger byggnation som är högre än 20 meter. Etableringen ligger inom den MSA-påverkande zonen för Malmö flygplats. Flygplatserna är sakägare och ska därför beredas möjlighet att yttra sig. Även LFV (Luftfartsverket) är sakägare och ska ges möjlighet att yttra sig över detaljplanen. LFV:s CNS-utrustning (Communication, Navigation, Surveillance) är säkerhetsklassad och eventuell påverkan på utrustningens funktion kan endast bedömas av LFV. LFV hörs genom tjänsten "CNS-analys" på LFV:s hemsida: <http://www.lfv.se/tjanster/luftrumstjanster/cns-analys> **(1)**

Då detaljplanen även medger byggnation överstigande 45 meter inom tätbebyggt område kan byggnationen påverka Försvarsmaktens intressen gällande militär luftfart. Remisser skickas till exp-hkv@mil.se. **(2)**

Trafikverket förutsätter att kommunen hör berörda flygplatser samt LFV och Försvarsmakten. I de fall det framkommer behov av flyghinderanalys ska en sådan genomföras och skickas till berörda flygplatser. **(3)**

Trafikverket rekommenderar även att Köpenhamns flygplats hörs i ärendet. **(4)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Näraliggande flygplatser och Luftfartsverket har fått planhandlingarna skickade till sig samt haft möjlighet att yttra sig under samrådet.*
2. *Försvarsmakten har inkommit med yttrande att de inte har något att erinra i aktuellt plan-ärende.*
3. *I det fall det framkommer behov av en flyghinderanalys från LFFV ska en sådan upprättas och skickas till berörda flygplatser.*
4. *Köpenhamns flygplats kommer att höras i ärendet under granskningskedet.*

Kommunala lantmäterimyndigheten Malmö stad, diarienummer SBN-2018-1046-55:

Grundkartan saknar fastigheter med beteckningar, gatunamn och väglinje. **(1)**

Lantmäteriet ifrågasätter placeringen och utformningen av NATUR-område. Det måste finnas en förbindelse mellan användningarna GATA och NATUR. Vid bildandet av kvartersfastigheter finns en osäkerhet med lämpligheten i fastighetsbildning av området norr om användningen NATUR. **(2)**

I planbeskrivningen kan stycket om fastighetsbildning strykas eftersom aktuellt planområde ägs av Malmö stad. **(3)**

Aktuell detaljplan berör även detaljplan Dp 5203. **(4)** Det finns ett glapp mellan Dp 5203 och planavgränsning för aktuell detaljplan. **(5)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Grundkartan i plankartan är uppdaterad.*
2. *Markanvändningen "Natur" har kontakt med markanvändningen "GATA". Kvartersmarken längs med kajerna har prickats och inga byggnader kommer placeras där.*
3. *Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån Lantmäteriets yttrande.*
4. *Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån Lantmäteriets yttrande.*
5. *Plankartan har uppdaterats utifrån Lantmäteriets yttrande.*

Kommunala och regionala organ

Tekniska nämnden, diarienummer SBN-2018-1046-53:

Generellt

Det är positivt att det skapas hamnrelaterad verksamhetsyta i staden. Malmö stads centrala delar växer norrut och tar befintlig hamn i anspråk för blandad stadsbebyggelse. Således är det av hög vikt att det skapas nya ytor för verksamheter knutna till hamnen i den aktuella planen. Planhandlingarna överensstämmer väl med de möjligheter som ska finnas för Malmö Industrial Park med att kombinera hamnrelaterade verksamheter och hamnfunktioner.

Natur

I punkt 2.3 under rubrik Natur ska text förtydligas med hänvisning till Tillstånd för utfyllnad (Dom M 3846-12, Villkor 1.2 k). Sökanden skall innan utfyllnaden påbörjas upprätta ett fågelhabitat om 1,8 hektar. Efter det att utfyllnaden utförts skall habitatet ha en yta av 3,5 hektar. **(1)**

Trafik

Det är positivt med ett grönt gaturum, men hur ett svackdike med reningsfunktion kommer att fungera i den här miljön måste utredas vidare. I andra delar av hamnen har det förekommit att lastbilar kört sönder kanter där det inte finns fysiska hinder. **(2)**

Texten avseende kollektivtrafik är inaktuell. En busslinje till Norra Hamnen finns sedan december 2018, med hållplatsläge i Lappögatan i direkt anslutning till färjeläget och cirka 200 meter från Malmö Industrial Park. **(3)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån Tekniska nämndens yttrande.
2. Svackdiken möjliggörs inom aktuellt planområde. Utformningen kommer att studeras vidare i projekteringen av allmän plats inom området.
3. Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån Tekniska nämndens yttrande.

Miljönämnden, diarienummer SBN-2018-1046-52 samt kompletterande yttrande med diarienummer SBN-2018-1046-54:

Exploateringsgrad och täthet

I Malmö stad diskuteras täthet och yteffektivisering när det gäller uppförande av bland annat bostadsbebyggelse, dock är det inget som nämns i samband med utökning av befintliga industriområden eller vid planeringen av nya. Miljönämnden undrar hur denna fråga har beaktats i denna plan då, enligt miljöbalken, en hushållning av mark- och vattenområden ska ske. Ger en högsta byggnadshöjd på 40 meter, med undantag för skorstenar och liknande som får uppgå till 100 meter, ur ett industri- och förtätningsperspektiv, den effektivaste markanvändningen utifrån ett hållbarhetsperspektiv? **(1)**

Klimatanpassning

Markhöjden får, enligt plankartan, inte understiga +3,0 meter över havet, med vissa undantag. Utöver markhöjden bör planen även ta hänsyn till ett vågöversköljningsskydd för att möta risken för översköljning i samband med höga vågor. En skyddsåtgärd innebär att en fysisk barriär mellan ett risk- och skyddsobjekt skapas, i detta fall mellan havet och framtida industriverksamheter. Typen av och utformningen av ett sådant skydd bör utredas. **(2)**

Markföroreningar

Det framgår inte av samrådshandlingarna hur markföroreningssituationen är inom den del av planområdet som redan är utfyllt. Miljönämnden har i tidigare ärenden konstaterat att det i utfylld mark i området ställvis finns utfyllnadsmassor med föroreningshalter över Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM), sannolikt beroende på att kontrollen av massor som tillförts inte har varit tillräcklig.

Vid översiktliga provtagningar har föroreningshalter över MKM påträffats såväl i nyare som i äldre utfylld mark i området. Miljönämnden bedömer att det bör redovisas en översiktlig miljöteknisk markundersökning eller annat motsvarande underlag som visar att marken är lämplig för planerat ändamål. Utan ett sådant underlag kan miljönämnden inte bedöma omfattningen av eventuella åtgärder som kommer krävas för om fastigheten går att göras lämplig för planerat ändamål. **(3)**

Miljöfarlig verksamhet

Malmö har just nu en utmaning vad gäller energiförsörjningen (effektbrist) och vindkraft kan vara en del av den lösningen. En ny energistrategi är under framtagande för Malmö och denna berörs av möjligheterna för etablering av vindkraft i Norra Hamnen. Föreslagen

placering av vindkraftverken är utpekade områden för etablering av vindkraft i Malmös översiktsplan. Länsstyrelsen Skåne har dock kritiserat Malmös översiktsplan för att den planering som gjorts av vindkraftslämpliga områden inte i tillräcklig mån avvägs mot andra intressen. Länsstyrelsen menar därför att Malmös översiktsplan inte är vägledande för vilka områden som kan vara lämpliga för vindkraftsetablering i Malmö kommun.

En lämplighetsprövning för uppförande av vindkraftverk regleras inte i en översiktsplan utan detta är en separat prövning enligt miljöbalken. Dock kan kommunen ge förslag på lämpliga områden inom kommunen där vindkraft skulle kunna uppföras. För en prövning kommer följande utredningar att behöva göras om vindkraftsanläggningens påverkan på riksintresse för: Kustzon, Yrkesfiske, Hamn, Naturvård och Farled. **(4)**

Vindkraften som beskrivs i planen kommer att klassas med verksamhetskod 40.90 enligt 21 kap 13 § i miljöprövningsförordningen. Detta innebär att anläggningen kommer att vara tillståndspliktig enligt miljöbalken och behöva prövas av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne. **(5)**

Det buller som vindkraftsanläggningar genererar behöver hålla lägre ljudnivå vid fasader på nya bostäder än annat buller. På grund av ljudets karaktär bedömer Boverket och Naturvårdverket att kraven ska vara strängare mot vindkraft. Avståndet till närmaste bostäder vid Dockan är cirka 1500 - 2000 meter, vilket bör ge goda förutsättningar att klara lagstiftningens krav på både buller och skuggreflexer. Avståndet till framtida bostäder i nya området Nyhamnen bör också kunna klaras.

Vad gäller planbestämmelsen högsta totalhöjd i meter för vindkraftverk för planen, som anges till 175 meter, så bör en sådan inte sättas då teknikutvecklingen går snabbt inom området och en angiven högsta totalhöjd kan begränsa att vindresurserna utnyttjas effektivt. En totalhöjd för vindkraftverken bör istället tas fram i samband med prövningen enligt miljöbalken och inte finnas som en planbestämmelse. **(6)**

Radon

Enligt SGU:s (Sveriges geologiska undersökning) markradonundersökning från 1996 ligger planområdet inom normalriskområde för radon. Vid byggande inom normalriskområden krävs radonskyddade konstruktioner. **(7)**

Vatten

Dagvatten från planområdet avleds till Öresund och slutlig recipient är Malmö hamnområde. Enligt planen ska dagvattnet samlas upp och renas innan det leds ut i havet och detta genom skapade svackdiken. Det innebär att svackdikena behöver vara anlagda innan uppförande av industriverksamheterna då dagvatten som rinner över industrifastigheter, beroende på inriktningen på industrin, klassas som ett avloppsvatten enligt miljöbalken varpå en rening av vattnet krävs utöver verksamhetens egen innan det når recipienten. Hur säkerställer planen utbyggnadstakten kopplat till infrastrukturen, det vill säga att dessa diken är anlagda innan startbesked ges för uppförande av industriverksamheterna? **(8)**

Barnkonventionen

Barn har rätt till bästa möjliga hälsa enligt artikel 24. Lokaliseringen av industriområdet ute i hamnen gör att störningar i form av buller m.m. i barns vardagliga levnadsmiljö kan undvikas.

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Aktuell markanvändning tillåter en hög exploatering med en högsta nockhöjd av 45 meter, vilket får anses vara tillräckligt även ur en hållbarhetsynpunkt. Ett ställningstagande kring tillåten exploatering och byggnadshöjder har gjorts utifrån platsens läge, förutsättningar och konsekvenser.*
2. *Planen möjliggör och rymmer översköljningskydd inom ramen för aktuell markanvändning. Dessa åtgärder är fullt genomförbara om de skulle vara aktuella. En bestämmelse om att byggnader inom planområdet ska ha en lägsta plushöjd av +3,0 meter i RH systemet är införd i plankartan.*
3. *Befintligt markområde är utfyllt med massor från Citytunnelarbetet som ska motsvara nivåer motsvarande mellan känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM) för markanvändningens ändamål. Tidigare markundersökningar i angränsande fastigheter Tjockoljan 1 och Verkö 5 visade båda på nivåer under MKM. En markmiljöundersökning kommer att påbörjas för området i anslutning till vallen längs med befintlig kajkant inom planområdet.*

Angående de massor som planeras att användas vid utfyllnaden är saneringsbegrepp på land inte tillämpbara för massor som placeras i vatten. Detta då bland annat spridningsrisken ser annorlunda ut. Vid utfyllnaden i vattenområdet ska samtliga massor till vallen uppfylla renbetskravet Känslig Markanvändning (KM). Utfyllnader innanför vallen ska uppfylla renbetskravet Mindre Känslig Markanvändning (MKM).

Marken inom planområdet ska möjliggöra önskad markanvändning. I miljökonsekvensbeskrivningen har texten utvecklats under avsnittet "Övrig miljöpåverkan" rubriken "Markföröreningar".

4. *Det är noterat i planbeskrivningen under avsnittet "Genomförande" rubriken "organisatoriska genomförandefrågor" att en prövning kommer behövas för vindkraftverken och att följande utredningar kan behöva göras om vindkraftsanläggningens påverkan på riksintresse för: Kustzon, Yrkesfiske, Hamn, Naturvård och Farled.*
5. *Det är noterat i planbeskrivningen under avsnittet "Genomförande" rubriken "organisatoriska genomförandefrågor" att anläggningen kommer att vara tillståndspliktig enligt miljöbalken och behöva prövas av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne.*
6. *Högsta totalhöjd i meter för vindkraftverk får anses vara tillräckligt, även ur ett framtida perspektiv. Högsta totalhöjd för vindkraftverken har även belysts utifrån påverkan på stadsbilden, se vidare i Miljökonsekvensbeskrivningen.*
7. *Eftersom planområdet ligger inom normalriskområde för radon ska konstruktioner göras radonskyddade vid byggande inom normalriskområden. Planbeskrivningen har kompletterats under avsnittet "konsekvenser".*
8. *Anslutning av nytt VA-ledningsnät som kan anslutas till befintligt ledningsnät i öster, kommer att vara beroende att marken höjdsätts på ett sätt som gör det möjligt. Enligt en övergripande bedömning av höjdsättningen av området väntas en del av området kunna anslutas till VA-nätet. Resterande delar (större delen av utfyllnadsområdet) kan antingen dagvattnet pumpas upp till VA-nätet eller avledas till Öresund efter rening dels i svackdiken (för allmän platsmark) dels inom fastigheten (enskilda verksamheter).*

För att lösa dagvattenhanteringen på allmän platsmark avsätts mark inom allmänna gator för att ge plats åt fördrojning och rening i form av svackdiken. Gatorna (inkl svackdikena som kommer ligga på allmän platsmark) kommer att etableras innan verksamheterna kommer på plats.

Sammanfattningsvis finns goda möjligheter inom planområdet för fördröjning och rening av dagvatten dels på allmän platsmark, dels på kvartersmark beroende på typ av verksamhet som etablerar sig i området. Östra delen av planområdet väntas kunna kopplas på befintligt VA-nät.

I planbeskrivningen har texten utvecklats under avsnittet "Planförslaget" underrubrik "Teknisk försörjning".

Servicenämnden, diarienummer SBN-2018-1046-40:

Servicenämnden ställer sig bakom detaljplanens syfte och har inga invändningar mot förslaget.

Kulturnämnden - Malmö Muséer, diarienummer SBN-2018-1046-45:

Kulturnämnden har inget att erinra i ärendet.

VA Syd - avfall, diarienummer SBN-2018-1046-37:

Förslaget innebär att en del av nordvästra Hamnen fylls ut. Gatorna (GATA) på plankartan inom planområdet har som främsta syfte att säkra godstransporterna till och från de planerade verksamheterna. Lastning och lossning sker på den egna fastigheten. Avfallshantering sker på den egna fastigheten.

VA SYDs avfallshantering har inga synpunkter på samrådsförslaget.

VA Syd – vatten och avlopp, diarienummer SBN-2018-1046-43:

Synpunkter i planbeskrivningen

Under punkten 2.5 Teknisk Försörjning, Vattenförsörjning och spillvatten

Står att befintligt VA-nät kan förlängas till aktuellt område. Texten är vilseledande och stryks samt byts ut till: "Höjdsättning av området är mycket viktigt för att det ska bli tekniskt möjligt att förlänga det befintliga VA-nätet så att spillvatten kan avledas med självfall från det planerade området. Det krävs en djupare utredning för att visa på hur ett ledningsnät kan anslutas till det befintliga nätet. Att ansluta vid fastighetsgräns förutsätter att höjdsättningen av området medger det, i annat fall kan det bli nödvändigt med pumpning, vilket i sådant fall innebär att det behöver reserveras mark för detta ändamål. Planområdet ingår inte i VA SYDs verksamhetsområde för spill-, dag-, eller dricksvatten idag." (1)

Under Skyfallshantering

I planbeskrivningen står att "utrymme för fördröjning i samband med skyfall finns inom allmän platsmark." Eftersom planområdet ligger precis vid havet är det inte nödvändigt att fördröja något vatten, däremot är det med hänsyn till kvalitet viktigt att rena regnvatten av olika slag före avledning till recipient. Frågan gällande dagvattenkvalitet och dess påverkan på recipienten har under de senaste åren fått större fokus. Lagstiftningsändringar i miljöbalken som gäller skärpning av tillämpningen av miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten har skett och de trädde i kraft under 2019.

Detta bör föranleda att större hänsyn tas till eventuell föroreningsbelastning från området, samt bedöma om framtida dagvattenutsläpp riskerar att försämra någon kvalitetsfaktor för

MKN för aktuell recipient, eller om utsläppet även kan äventyra att MKN kan nå framöver. (2)

Under punkten 5.2 Planområdet, Teknisk försörjning

Stryk de 2 första meningarna i det andra stycket som inleds med ”Allt dagvatten.....”. Texten är tagen ur sitt sammanhang och irrelevant under denna rubrik. Skriv istället: ”Anslutning av nytt VA-ledningsnät som kan anslutas med självfall till befintligt ledningsnät i öster, kommer att vara beroende att marken höjdsätts på sätt som gör det möjligt. För att hitta en hållbar teknisk lösning för anslutning krävs en fördjupad utredning.” (3)

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån VA Syds yttrande.*
2. *Enligt en övergripande bedömning av höjdsättningen av området väntas en del av området kunna anslutas till VA-nätet. Resterande delar (större delen av utfyllnadsområdet) kan antingen dagvattnet pumpas upp till VA-nätet eller avledas till Öresund efter rening dels i svackdiken (för allmän platsmark) dels inom fastigheten (enskilda verksamheter). För att lösa dagvattenhanteringen på allmän platsmark avsätts mark inom allmänna gator för att ge plats åt fördröjning och rening i form av svackdiken. Sammanfattningsvis finns goda möjligheter inom planområdet för fördröjning och rening av dagvatten dels på allmän platsmark, dels på kvartersmark beroende på typ av verksamhet som etablerar sig i området. Östra delen av planområdet väntas kunna kopplas på befintligt VA-nät. I planbeskrivningen har texten utvecklats under avsnittet ”Planförslaget” underrubrik ”Teknisk försörjning”.
Vattenförekomsten Malmö hamnområdes ekologiska status har ett mindre strängt krav på grund av att den samhällsviktiga hamnverksamheten inte skulle kunna bedrivas i nuvarande omfattning, om de åtgärder som hade krävts för att uppnå god ekologisk status i vattenförekomsten hade utförts. Vattenförekomsten uppnår enligt myndigheternas senaste bedömning (år 2019) den fastställda normen måttlig ekologisk status. Beslutad miljö kvalitetsnorm med avseende på kemisk ytvattenstatus uppnås inte i förekomsten. Hanteringen av dagvattnet inom planområdet är dimensionerande för påverkan av vattenförekomsten. Aktuellt planområde utgör en mindre del i en större verksamhetsyta för hamn- och industriändamål i norra Malmö. Sammantaget bedöms ett genomförande av detaljplanen inte medföra någon risk för försvårande av att uppnå ställda krav för miljö kvalitetsnormer för vatten med vidtagna åtgärder. I miljökonsekvensbeskrivningen har avsnittet ”Vattenkvalitet” utvecklats.*
3. *Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån VA Syds yttrande.*

Räddningstjänsten Syd, diarienummer SBN-2018-1046-35:

Räddningstjänsten vill uppmärksamma att behov av brandvatten samt krav på tillgänglighet till byggnader identifierats för ny bebyggelse. Räddningstjänsten har ytterligare synpunkter gällande brandvatten och insattid som bör föras in i planbeskrivningen.

Brandvatten

I planbeskrivningen framgår att VA syd ansvarar för anslutning fram till fastighetsgräns. Räddningstjänsten Syd vill uppmärksamma att om det är stora fastigheter kan ytterligare brandposter behövas på fastigheterna. Respektive fastighetsägare ska redovisa att tillgången till brandvatten är säkerställd samt att avstånden och flöden i VAV-normen P-83 uppfylls.

Räddningstjänsten Syd vill också uppmärksamma att det är lämpligt att planera för att kunna omhänderta släckvatten på fastigheterna. I samband med projektering av omhänder-

tagande av dagvatten kan även frågan om omhändertagande av släckvatten beaktas, exempelvis kan dagvattenledningar förses med avstängningsventiler för att hindra att släckvatten kommer ut i recipienter. **(1)**

Insatstid

Insatstiden överstiger 10 min, vilket innebär att kontor och andra byggnader inte kan förväntas utrymmas med hjälp av räddningstjänsten. **(2)**

I övrigt har Räddningstjänsten Syd inget att erinra.

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Räddningstjänstens synpunkter om släckvatten och recipient har beaktats i planbeskrivningen under avsnittet "Genomförande" rubrik "Tekniska genomförandefrågor".*
2. *Räddningstjänstens synpunkter om insatstid har beaktats i planbeskrivningen under avsnittet "Genomförande" rubrik "Tekniska genomförandefrågor".*

Kommunekologen, Malmö stad, diarienummer SBN-2018-1046-36:

Strandskydd

I samband med att planen antas kommer man enligt planens bestämmelser att upphäva strandskyddet inom planområdet. Kommunekolog efterfrågar ett förtydligande i planbeskrivningen kring vilka särskilda skäl enligt miljöbalken 7 kap. 18 c § som åberopas för upphävandet. **(1)**

Natur i detaljplan

Ett område inom detaljplanen har pekats ut som Natur. Detta ska fungera som en kompensation för en tidigare ersättningsbiotop för fåglar. I samband med att Västra hamnen byggdes ut anlade man nämligen en ersättningsbiotop för fåglar i Norra hamnen. Fågellivet i Norra hamnen är rikt och kommer mycket sannolikt påverkas av den planerade utvecklingen av området. Detta beskrivs i närmare detalj i den framtagna MKB:n för detaljplanen. MKB:n är främst baserad på en inventering som utfördes år 2014. Kommunekolog efterfrågar därför att informationen kompletteras med mer samtida utdrag från Artportalen. **(2)**

Detaljplanen saknar ett resonemang kring det utpekade naturområdets syfte, placering och storlek. Kommunekolog ifrågasätter bland annat placeringen av naturområdet. Enligt förslaget kommer naturområdet ligga mitt emellan industriverksamheterna, utan koppling till havet. Det har heller ingen koppling till paddreservatet som ligger öster om planområdet. Det föreslagna naturområdet kommer även att ligga i närheten av ett av de tilltänkta vindkraftverken, något som kan påverka fågelfaunan negativt. Frågan är därför om den föreslagna kompensationsytan kan kompensera för de värden som går förlorade. Kommunekolog anser att det inte finns något lämpligt område för kompensationsytan inom den aktuella detaljplanen, såvida markanvändningen inom planområdet inte ändras. Området öster om planområdet omfattas redan av en detaljplan (DP 5203), men en lämplig placering för naturområdet hade varit att koppla ihop det med paddreservatet. **(3)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om Strandskydd under avsnittet "Miljökonsekvenser" rubrik "Naturmiljö" underrubrik "Strandskydd".*
2. *Information från artportalen har kompletterats i miljökonsekvensbeskrivningen under avsnittet "Miljökonsekvenser", rubrik "Naturmiljö" underrubrik "Skyddade arter".*

3. *Ett område inom detaljplanen har pekats ut som Natur. Detta ska fungera som en kompensations för en tidigare ersättningsbiotop för fåglar. Det är svårt att göra aktuell kompensations utanför planområdet utifrån aktuell markanvändning och ianspråkstagande av marken. Förhållandena för aktuellt området med markanvändningen Natur får anses vara acceptabla utifrån storleken på 37 500 kvm på området och dess placering som gränisar direkt mot havet.*

Region Skåne - regionala utvecklingsnämnden, diarienummer SBN-2018-1046-42:

Region Skåne ser positivt på planförslagets intentioner att samla hamnanknutna verksamheter på ett särskilt område. Samtidigt saknar Region Skåne en tydlig bild av behoven.

Region Skåne vill påpeka att planförslaget hänvisar till ett underlag för verksamhetsutveckling som är relativt gammalt (Pp4792, Norra Hamnen, 2006). Sedan 2006 har mycket etablering skett i sydvästra Skåne, som saknar även en lägesbild på efterfrågan på delområde 1.

(1)

Region Skåne vill se ett resonemang avseende Malmös godsbangård, som redan har kapacitetsbrist. Region Skåne vill se hur kommunen har tagit hänsyn till att större godsmängder från det nya planområdet inte ytterligare belastar Malmös godsbangård. **(2)**

Region Skåne vill förtydliga vikten av att skapa tydliga trafiksäkra gång- och cykelkopplingar till hållplatserna ute i hamnen då avstånden är stora, allt för att göra det mer attraktivt att välja kollektivtrafiken. Region Skåne vill även informera att numera är linje 32 och inte linje 34 som trafikerar Norra Hamnen och inom en snar framtid kanske namnet ändras till linje 39. Bättre att bara skriva att en stadsbusslinje trafikerar området. **(3)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Malmö hamn är det enda område utmed Malmös kustlinje, som utgör ett större hamn- och verksamhetsområde, och som av den anledningen är aktuellt för en utbyggnad. Alla befintliga logistiklösningar av efterfrågad typ är knutna till detta område. Som alternativ till huvudalternativets lokalisering, studerades även möjligheten att utöka hamn- och verksamhetsområdet norrut. Utifrån de olika alternativen och nollalternativet ansågs huvudalternativet (alternativ 1) vara det mest fördelaktiga, se även miljökonsekvensbeskrivning under avsnittet "Alternativ" samt i planbeskrivningen under avsnittet "Planeringsförutsättningar", rubrik "Bakgrund och organisation", underrubrik "Motiv för planläggningen".*
2. *Planområdet är planlagt för ändamålet industri med hamnanknuten verksamhet. Kopplingen till Malmö godsbangård är inte självklar utifrån kommande verksamhet på plats och omfattning av verksamheten. Godsbangårdens koppling regleras inte i detaljplanen.*
3. *Planbeskrivningen har uppdaterats utifrån Region Skånes yttrande.*

Lomma kommun, diarienummer SBN-2018-1046-41:

Lomma kommun har tagit del av detaljplaneförslag för del av fastigheten Hamnen 22:164 mfl (Norra hamnen, delområde 2) i Hamnen i Malmö och lämnar här synpunkter på främst de havsrelaterade frågorna. Kommunen berörs i relativt stor utsträckning av planen då denna påverkar Lommabukten.

Lommabukten är idag ett havsområde som har ett flertal scenarier framför sig. Efter flera år av åtgärdsarbete, förbättrad teknik och högre medvetenhet hos verksamhetsutövare har en återhämtning skett där vattenkvalitet förbättrats och ekologiska värden ökat. Delvis genom detta och delvis genom en stor miljöförstöring i haven globalt räknas nu Öresund till

ett av världens mest oförstörda havsområden i den tempererade zonen. Genom planerade utfyllnader på såväl danska sidan av Öresund som i Malmö hamn kommer nya hot mot möjligheten att nå god status i vattenförekomsten. Detta kommer självklart att få stora konsekvenser eftersom utfyllnaderna sker just i de områden som är mest produktiva eller har potential att vara mest produktiva. Lomma kommun har yttrat sig i såväl översiktsplansskedet som i avgränsningssamrådet för tillståndsansökan. Dessa synpunkter kvarstår och redovisas nedan. Det som kan tilläggas i detta skede är att man inte kan undgå att slås av hur otidsenligt detta projekt med tillhörande planering är. Omvärlden är i stark förändring och den logistik som man bereder utrymme för kommer med all sannolikhet att vara förändrad när platsen väl kan tas i bruk för de planerade ändamålen. Med de stora konsekvenser detta får borde därför en ny analys göras om de verkliga behoven med en realistisk framtidsblick.

Lomma kommuns yttrande över avgränsningssamråd för utfyllnad i Norra hamnen:

Lomma kommun anser inte att det är rätt förfarande att miljökonsekvensbeskrivningen hänvisar konsekvenserna av utfyllnaden till tillståndsskedet. Vidare behöver också kumulativa effekter av förslaget bedömas. Dessutom behöver konsekvenserna för vindkraften även hantera den marina miljön och inte enbart fågellivet då buller, vibrationer och stroboskopiska effekter har påverkan på livet under ytan. **(1)**

Lomma kommun har i tidiga skeden lämnat synpunkter på Malmö stads planer på att fylla ut delar av Öresund för att tillskapa större markområden för Copenhagen Malmö Port (CMP). I yttrandet över översiktsplanen skrev Lomma kommun bland annat nedanstående:

"Det står att inriktningen på kommunens planering ska vara att värna de ekosystemtjänster som havet och kusten levererar och att de ekologiska intressena, de kommersiella hamnverksamheterna, stadsplanering, energiproduktion och fritidsaktiviteter måste samsas på en relativt begränsad yta. För att kunna genomföra en ekosystembaserad planering (så som man själv anger att man ska) krävs ett gediget kunskapsunderlag och detta bör redovisas någonstans i strategin och tas fram innan man bestämmer var olika aktiviteter ska ske. På detta sätt skapar man långsiktig hållbarhet - även för havets intressen. Det står också i detta avsnitt att, eftersom hav och kust är en begränsad resurs med många konkurrerande intressen, så krävs det samsyn och samarbete med grannkommuner. "

Lomma kommuns synpunkter och tydliggöranden kvarstår, men kan utvecklas vidare. Det läge som uppstår med den föreliggande ansökan är de små stegens tyranni på många sätt. Det är omöjligt att förutse vilka konsekvenserna blir av den föreslagna utfyllnaden på Lomma kommuns fysiska miljö på sikt. Detta eftersom ingen information finns om vilka verksamheter som ska komma till stånd på platsen, eller om marken ens verkligen behövs för det beskrivna ändamålet. I nästa steg kan alltså kraftigt omvärldspåverkande industri komma att etableras. **(2)**

I dokumentet saknas den avvägning som krävs enligt både plan- och bygglagen och miljöbalken. Mark- och vattenområden ska användas till det de är bäst lämpade för. Så sker inte här eftersom man för all framtid förbrukar den ändliga resurs som ålgräshabitatet utgör i Öresund och tyvärr sker många felresonemang längs vägen. Det går inte heller att se att det skulle finnas starka samhällsekonomiska skäl att utföra åtgärden. Miljökonsekvensbeskrivningar är generellt ett användbart verktyg för att hitta den bästa lösningen och den bästa avvägningen. Här används den inte på rätt sätt och många av de viktigaste utgångspunkterna i lagstiftningen duckar man för genom att först bestämma sig vad man vill göra och därefter göra en miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom man då använder sig av de små stegens tyranni så kan inte en transparent genomlysning av konsekvenserna för platsen och närliggande områden ske.

Man påstår att eftersom den ålgräsinventering som är gjord inte visar på några större bestånd av ålgräs i det tilltänkta området och eftersom bottensubstratet inte är optimalt för ålgräs, så blir påverkan liten. Att området ser ut på detta sätt beror på de utfyllnader som gjorts tidigare. Historiskt sett har täta bestånd av ålgräsängar funnits på platsen och genom en utfyllnad flyttas alltså problemet längre ut i Öresund vilket i sin tur ger 24 ha minskad yta för ålgräs oavsett hur man räknar. Detta är ett Natura 2000-habitat som hör till ett av världens snabbast minskande habitat, samtidigt som det är ett av de viktigaste för att över huvud taget kunna fiska i havet. Till det tillkommer att ålgräsängarna i Öresund hör till de friskaste och finaste globalt och därför bör man även se detta ur ett globalt perspektiv. Tyvärr är det kapitel som ska hantera denna fråga rubriksatt, men i övrigt blankt i handlingarna. Digniteten av att fylla ut och för all framtid förstöra detta habitat kan likställas med att hugga ner regnskog.

Att inventera ålgräset har alltså inte varit helt nödvändigt och säger inte så mycket om platsens värde ur biologisk synvinkel. Habitatet finns där på samma sätt som en åker finns även utan gröda och platsen är restaurerbar. Däremot går det inte att kompensera eftersom själva botten försvinner med utfyllnaden. Trots att botten är övergödd, stenig och påverkad av industriell miljö så finner man ändå många arter på platsen, vilket snarare visar vilken artrik plats Öresund generellt är.

Att hänvisa till Lommabuktens rika ålgräsängar låter sig inte heller göras eftersom det inte går att bedöma de kumulativa konsekvenserna av utfyllnaden på sikt och därför går det inte heller att säga att Lomma buktens ålgräsängar inte skadas av åtgärden. **(3)**

Är det rimligt och en bra avvägning att fylla ut Öresund för att ta emot kryssningsfartyg? Någon annan verksamhet beskrivs inte där det krävs att de är lokaliserade just till havet.

Hur ska man möta miljö kvalitetsnormerna för vatten? Eftersom vattendirektivets normer idag inte är uppfyllda så krävs stora åtgärder för att förbättra situationen i Öresund, inga åtgärder verkar ingå som på något sätt bidrar till förbättringar, enbart försämringar. Åter måste man upprepa att man inte vet något om de kumulativa effekterna på sikt, något som utöver att drabba Lommabukten även kan komma att drabba andra verksamheter i området och deras möjligheter. **(4)**

Att dra slutsatsen i nollalternativet att verksamheten för CMP inte kan utvecklas till logistiskt centrum kan inte anses korrekt. Det finns ingenting i handlingarna, utöver satsningen på kryssningsfartyg, som visar att markområdena krävs just i anslutning till hamnen för att fungera eller att man övervägt andra lösningar såsom att bygga på höjden, samordnad logistik, förändrade framtidsbehov för förändrade varuflöden mm. **(5)**

Frågan om föroreningarna i massorna får också anses vara felaktigt hanterade. Man kan inte generaliserande dra slutsatsen att förorenade massor som dumpas i en vattenmassa följer samma spridningsmönster som partiklar. **(6)**

Frågan från mötet i tidigare skede kvarstår också kring hur detta projekt rymmer med Malmö stads ambition att ta havsfrågorna på allvar och göra sig till ambassadör för just mål nr 14 i Agenda 2030? Målet stipulerar att man ska skydda och återställa ekosystemen i havet, bevara kust- och havsområden samt stödja småskalig fiskerier. Nu gör man precis tvärtom, något som inte bara har stort symbolvärde och riskerar Malmö stads trovärdighet som ambassadör för mål nr 14, utan även får påverkan på de ekologiska sammanhangen samt bäring utanför kommunen. **(7)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

1. *Planområdets omfattning är en avgränsad del i ett större sammanhang av hamn- och industri- verksamhet i området. De kumulativa effekterna av själva planförslaget som prövas just här väntas inte bli större än de effekter som konsekvensbeskrivs inom ramen för detaljplanarbetet och i den pågående tillståndsansökan för utfyllnaden. Sammantaget får konsekvensbeskrivningen av planförslaget och utfyllnaden anses vara acceptabla även i ett större sammanhang. Dimensionerande påverkan från vindkraftverken väntas vara buller. Avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivning har gjorts i samråd med länsstyrelsen. En lämplighetsprövning för uppförande av vindkraftverk är en separat prövning enligt miljöbalken. Anläggningen kommer att vara tillståndspliktig enligt miljöbalken och behöva prövas av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne. Prövning av Natura 2000 och artskydd kommer krävas, se vidare i planbeskrivningen, under avsnittet "Genomförande", rubrik "Organisatoriska genomförandefrågor".*

2. *Planförslaget är upprättat i enlighet med översiktsplanen. Av länsstyrelsens granskningsyttrande till översiktsplan framgår att för området kvarstår följande att hantera i aktuell planläggning: Riksintresse för kommunikationer - Malmö Hamn, riksintresse för kustzonen, risk för översvämning, miljö kvalitetsnormer för vatten och för luft. En miljökonsekvensbeskrivning har avgränsats, upprättats och samrätts tillsammans med planförslaget.*

Malmö hamn är det enda område utmed Malmös kustlinje, som utgör ett större hamn- och verksamhetsområde, och som av den anledningen är aktuellt för en utbyggnad. Alla befintliga logistiklösningar av efterfrågad typ är knutna till detta område. Som alternativ till huvudalternativets lokalisering, studerades även möjligheten att utöka hamn- och verksamhetsområdet norrut. Utifrån de olika alternativen och nollalternativet ansågs huvudalternativet (alternativ 1) vara det mest fördelaktiga. I miljökonsekvensbeskrivning har texten utvecklats under avsnittet "Alternativ".

Föreslagna verksamheter inom aktuell detaljplan motsvarar en markanvändning som idag finns i angränsande områden, J, för industri och V, för hamnverksamhet. Planområdets föreslagna markanvändning väntas inte påverka kringliggande verksamheter. En utredning avseende risker kopplade till vindkraftsetableringen "Risker med placering av vindkraftverk nära eller inom ett arbetsområde i Norra hamnen" togs fram av Pöjry 2013-10-22 och identifierade risker och nödvändiga åtgärder. I miljökonsekvensbeskrivningen har texten utvecklats under avsnittet "Övrig miljöpåverkan" och rubriken "Risker och säkerhet".

Hamnen bedriver idag en verksamhet som genererar buller (ekvivalent, maximalt och lågfrekvent). Utifrån vindkraftverkens placering och höjd väntas inte genererat buller från vindkraftverken överskrida redan genererat buller från hamnens verksamhet. Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats under avsnittet "Övrig miljöpåverkan", rubrik "Buller".

Angränsande kommuner har delgivits planhandlingar i anslutning till samrådskedet och därmed även tillfälle att yttra sig.

3. *Aktuellt planområde befinner sig ca 2,0 km öster om både fågeldirektivet (SPA) och art- och habitatsdirektivet (SCI). Aktuellt planområde väntas inte påverkas avsevärt negativt av föreslagna markanvändning.*

En mindre del av vattenytan tas i anspråk för utfyllnad för hamn- och industriverksamhet. Förlusten av ålgräs genom utfyllnaden är tänkt att ske genom ekonomisk kompensation och bantaras inom processen för tillståndsansökan. Denna kompensation berör inte området NATUR inom planområdet. Det finns en pågående process med att upprätta tillståndsansökan för utfyllnaden. Markägaren ansvarar för denna process, inklusive arbetet med MKB för vattenverksamheten. Med hänvisning till ovanstående och 6 kap 13§ miljöbalken berör därför planhandlingarna inte frågan om utfyllnad i havet ytterligare.

Prövning av Natura 2000 och artskydd krävs. För att studera de föreslagna vindkraftsverkens påverkan på Natura 2000-området togs utredningen Fåglar och Vindkraft i Malmö norra hamn fram av Leif Nilsson Ekologibuset, 2014-11-04 med ett tilläggsyttrande från 2019-09-18. Enligt utredningen från 2014 bedöms det inte föreligga någon risk för att de två planerade vindkraftverken skulle kunna innebära en negativ påverkan på fågelfaunan i Natura 2000 området. I miljökonsekvensbeskrivningen har texten utvecklats, under avsnittet "Miljökonsekvenser" rubriken "naturmiljö".

4. I planprocessen prövas föreslagen markanvändning, vindkraftverk samt hamn- och industriverksamhet. Området runt omkring används idag till hamn- och industriverksamhet och är en viktig del i hamnens etablering och ett område för riksintresse hamn. Exakt utformning av verksamheten på plats regleras inte i detaljplanen.
5. Malmö hamn är det enda område utmed Malmös kustlinje, som utgör ett större hamn- och verksamhetsområde, och som av den anledningen är aktuellt för en utbyggnad. Alla befintliga logistiklösningar av efterfrågad typ är knutna till detta område. Som alternativ till huvudalternativets lokalisering, studerades även möjligheten att utöka hamn- och verksamhetsområdet norrut. Utifrån de olika alternativen och nollalternativet ansågs huvudalternativet (alternativ 1) vara det mest fördelaktiga. I miljökonsekvensbeskrivning har texten utvecklats under avsnittet "Alternativ".
6. Det finns en pågående process med att upprätta tillståndsansökan för utfyllnaden. Verksamhetsutövaren ansvarar för denna process, inklusive arbetet med MKB för verksamheten. Med hänvisning till ovanstående och 6 kap 13§ miljöbalken berör därför planhandlingarna inte frågan om utfyllnad i havet ytterligare.
7. Se punkt 2.

Övriga remissinstanser

Malmö Airport, diarienummer SBN-2018-1046-38:

Malmö Airport har granskat samrådshandlingar för rubricerad detaljplan och vill tillägga följande.

För att Malmö Airport ska kunna göra en bedömning av lämpligheten i planen behöver vi ta del av LFV:s flyghinderanalys eller beslut om att flyghinderanalys inte behövs i aktuellt planarbete. Vid alla byggnationer eller uppställningar av byggkranar över 20 meter ska kontakt tas med LFV. LFV beslutar då om flyghinderanalys ska utföras eller inte. Beslutar LFV att flyghinderanalys inte behövs sker det via mail som ni sedan bifogar i underrättelsen om samråd för detaljplan till oss. Yttranden från LFV angående CNS utrustning ser vi gärna att ni mailar till Swedavia för information. Upprättade flyghinderanalyser mailar ni till Swedavia för utlåtande.

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

Fastighets- och gatukontoret som fastighetsägare kommer att kontakta LFV för ett beslut om flyghinderanalys behövs eller inte samt Swedavia angående CNS utrustning.

E.ON (Energidistribution, Gasol, Biofor), diarienummer SBN-2018-1046-32:

Efter att ha tagit del av rubricerad handling får vi meddela att E.ON Energidistribution inte har några synpunkter eller invändningar.

E.ON (Värme) diarienummer SBN-2018-1046-31:

E.ON Energilösningar AB (Värme) har tagit del av inkomna handlingar i rubricerat ärende och har inget att erinra mot denna detaljplan. E.ON ser fram emot att kunna ansluta nya fastigheter till fjärrvärmenätet.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Inga synpunkter har kommit in från sakägare.

Övriga, ej sakägare

Inga övriga synpunkter har kommit in.

Kapitel 3 – Miljöpåverkan

Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen

Detaljplanens genomförande har av stadsbyggnadskontoret bedömts medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 3 § miljöbalken, vilket innebär att en *miljöbedömning* krävs. *Miljöbedömning* innebär bland annat att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas och vara en av planhandlingarna.

Följande skrivelser har berört miljökonsekvensbeskrivningen:

Länsstyrelsen, diarienummer SBN-2018-1046-51:

Utifrån innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen efterlyser Länsstyrelsen ett förtydligande kring hur den mellankommunala samordningen skett, samt vilka kumulativa effekter ett genomförande av detaljplanen kan antas leda till.

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med att angränsande kommuner har delgivits planhandlingar i anslutning till samrådskedet som därmed även fått tillfälle att yttra sig.

Planområdets omfattning är en avgränsad del i ett större sammanhang av hamn- och industriverksamhet i området. De kumulativa effekterna av själva planförslaget som prövas just här väntas inte bli större än de effekter som konsekvensbeskrivs i följande planhandlingar och i den pågående tillståndsansökan för utfyllnaden. Sammantaget får konsekvensbeskrivningen av planförslaget och utfyllnaden anses vara acceptabla även i ett större sammanhang.

Lomma kommun, diarienummer SBN-2018-1046-41:

Lomma kommun anser inte att det är rätt förfarande att miljökonsekvensbeskrivningen hänvisar konsekvenserna av utfyllnaden till tillståndsskedet. **(1)**

De kumulativa effekterna av förslaget behöver bedömas.

Konsekvenserna för vindkraften behöver även hantera den marina miljön och inte enbart fågellivet då buller, vibrationer och stroboskopiska effekter har påverkan på livet under ytan. **(2)**

I dokumentet saknas den avvägning som krävs enligt både plan- och bygglagen och miljöbalken. **(3)**

Ålgräsängarna i Öresund hör till de friskaste och finaste globalt och därför bör man även se detta ur ett globalt perspektiv. Tyvärr är det kapitel som ska hantera denna fråga rubriksatt, men I övrigt blankt i handlingarna. **(4)**

Stadsbyggnadskontorets kommentar:

- 1. Det finns en pågående process med att upprätta tillståndsansökan för utfyllnaden. Verksamhetsutövaren ansvarar för denna process, inklusive arbetet med MKB för verksamheten. Med hänvisning till ovanstående och 6 kap 13§ miljöbalken berör därför miljökonsekvenserna för detaljplanen inte frågan om utfyllnad i havet.*
- 2. Vindkraftverken kommer att stå på land. Stadsbyggnadskontoret har gjort en bedömning vilka konsekvenser från vindkraftverken som kan tänkas utgöra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 3§ miljöbalken. Dessa konsekvenser beskrivs mer utförligt i Miljökonsekvensbeskrivningen. Vindkraften som beskrivs i planen kommer att klassas med verksamhetskod 40.90 enligt 21 kap 13 § i miljöprövningsförordningen. Detta innebär att anläggningen kommer att vara tillståndspliktig enligt miljöbalken och behöva prövas av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne.*
- 3. Vad en MKB för en detaljplan ska innehålla regleras i 6 kapitel, 12 och 13 §§ miljöbalken. MKB till aktuell detaljplan innehåller de uppgifter som är rimliga med hänsyn till: Bedömningsmetoder och aktuell kunskap, planens innehåll och detaljeringsgrad, allmänhetens intresse samt att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.*
- 4. Se punkt 1.*

Kapitel 4 - Sammanfattning av ändringar efter samrådet

Med anledning av synpunkter som kommit in under samrådet samt vidare bearbetning inom stadsbyggnadskontoret har följande ändringar gjorts i planhandlingarna:

Plankarta

- Under ”Användning av mark” har markanvändningen NATUR utökats längre norrut mot havet.
- Under ”Användning av mark” har markanvändningen GATA justerats för att även möjliggöra angöring från området NATUR.
- Under ”Egenskapsbestämmelser för allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap” har den delen av markanvändningen ”JV” som vetter ut mot havet prickats, ca 20,0 m från kaj och får endast utrustas med funktioner och utrustning för lastning och lossning av gods över kaj (kranar, transportörer och liknande)..
- Under ”Egenskapsbestämmelser för kvartersmark” har högsta byggnadshöjd för byggnader utgått och ersatts av högsta nockhöjd för byggnader till 45,0 meter.
- Under ”Egenskapsbestämmelser för kvartersmark” har en allmän bestämmelse införts om att ”höjd på färdigt golv för nya byggnader får ej understiga + 3,0 meter i höjdsystem RH 2000. Källare eller liknande som uppförs under denna nivå ska utföras vattentäta upp till + 3,0 meter (RH 2000)”
- Under markens anordnande och vegetation har bestämmelsen n_1 införts för kvartersmark som gränsar till område NATUR och vetter mot havet; Åtgärder inom området ska utföras med hänsyn tagen till naturvärdena. Områdets karaktär av runderat natur respektive öppet vattenområde ska vidmakthållas.

Planbeskrivning

- Avsnittet ”Planförslaget” har kompletterats med de ändringar som har gjorts i plankartan för justerad markanvändning, utökad prickmark och plushöjd på färdigt golv för nya byggnader. Texten under ”Teknisk försörjning” har kompletterats med ett förtydligande om dagvattenhanteringen.
- Avsnittet ”Konsekvenser” har kompletterats under:
 - ”Bedömning av miljöpåverkan” med uppdaterad avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen.
 - ”Konsekvenser för miljö och hälsa” med text om radon.
- Avsnittet ”Genomförande” har under ”Organisatoriska genomförandefrågor” kompletterats med text om iordningställandet av fågelhabitat samt text om lämplighetsprövning för uppförande av vindkraftverk samt prövning av Natura 200 och artskydd. Under ”Tekniska genomförandefrågor” har text kompletterats om omhändertagande av släckvatten.
- Avsnittet ”Planeringsförutsättningar” har under ”Motiv för planläggningen” kompletterats med ett förtydligande resonemang.

- Avsnittet ”Underlag till planarbetet” har under ”Utredningar till grund för planförslaget” kompletterats med *”Val av alternativa lokaliseringslösningar för utökat hamn- och verksamhetsområde, Malmö Fastighets- och gatukontoret 2020-04-18”*.

Miljökonsekvensbeskrivning

- Avsnittet ”Behovsbedömning” har kompletterats med förtydligande text om samordning med angränsande kommuner.
- Avsnittet ”Avgränsning av betydande miljöpåverkan” har kompletterats med uppdaterad avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen samt kompletterande text om pågående process med tillståndsansökan för utfyllnaden.
- Avsnittet ”Övriga miljöaspekter och konsekvenser” har tillkommit.
- Avsnittet ”Alternativ” har kompletterats och förtydligats med text under Nollalternativet och Huvudalternativet samt alternativa placeringar.
- Avsnittet ”Miljökonsekvenser” har kompletterats under:
 - ”Påverkan på industri och verksamhet” med en utveckling av Nollalternativet och Huvudalternativet. Även påverkan på närmaste hamn- och industriverksamhet samt bostäder har utvecklats.
- Avsnittet ”Utfyllnad i havet” har kompletterats och förtydligats med en sammanfattande konsekvensbeskrivning.
- Avsnittet ”Naturmiljö”, Strandskydd, Natura 2000 samt Skyddade arter, har tillkommit.
- Avsnittet ”Övriga miljöpåverkan” har kompletterats med en förtydligande text kring konsekvenserna av ”Luftkvalitet”, ”Vattenkvalitet”, ”Markföroreningar”, ”Buller”, samt ”Trafikkonsekvenser”.

Stadsbyggnadskontoret

Johanna Perlau
Enhetschef

Asterios Tolikas
Planhandläggare